Bazele programării l Structuri de control. Structura repetitivă

Structura repetitivă

Repetarea unor calcule într-un algoritm se poate face fie multiplicând explicit instrucțiunile respective, fie utilizând construcții speciale care să reprezinte această repetare.

Problemă. Afișați de 5 ori mesajul «Salut».

Caracteristica problemei: acțiuni identice au loc de 5 ori.

Prin ce metode cunoscute se poate rezolva?

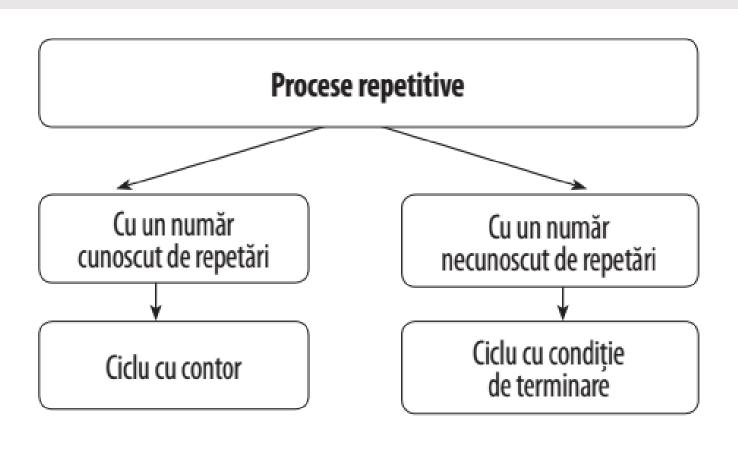
Structura repetetivă

```
Algoritm Mesaj
Begin
 WriteString('Salut')
 WriteString('Salut')
 WriteString('Salut')
 WriteString('Salut')
 WriteString('Salut')
end
```

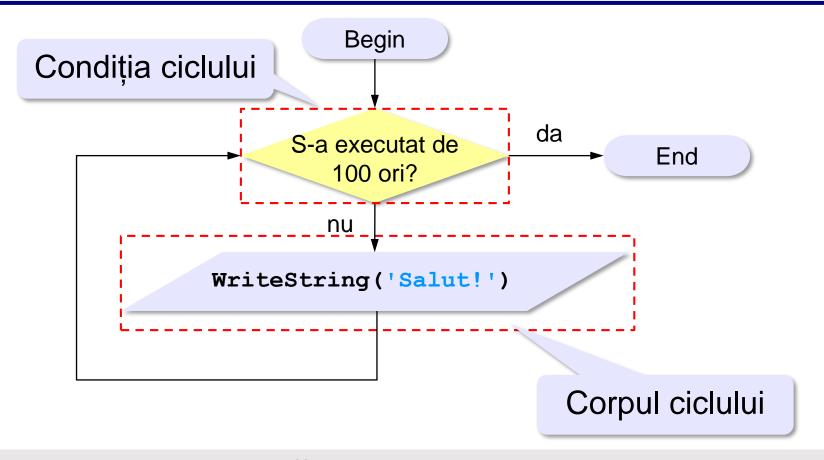
- **?** Este oare eficient?
- Cum putem însă să procedăm dacă este vorba de 100 de mesaje?

Procese repetitive

Instrucțiunile care descriu execuția repetată a unor prelucrări se numesc construcții repetitive.

Elementele structurii repetitive

corpul ciclului indică consecutivitatea de operații, care se execută la o repetare;

condiția ciclului indică de câte ori, cât timp se execută corpul ciclului.

Construcția While

```
While <condiție> Do

""
    Corpul ciclului
    ""
```

Condiția – reprezintă o expresie booleană, care exprimă condiția de continuare a ciclului.

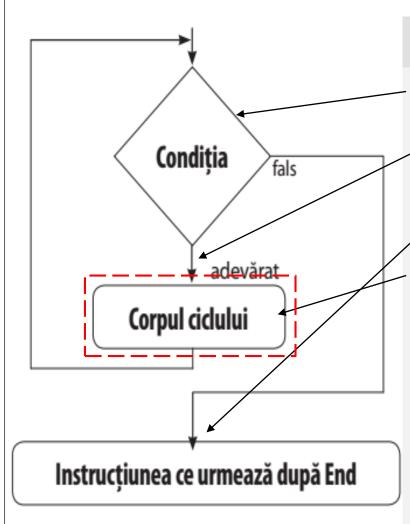
Corpul ciclului – reprezintă setul de instrucțiuni care se execută la o repetare.

Tehnologia proiectării ciclurilor

- Se stabilesc comenzile care se realizează la o repetare;
- Se stabilește condiția ciclului;

Se stabilește setul de operații care trebuie să se execute până la începutul ciclului.

Execuția construcției While

Execuția construcției While:

- 1. Evaluarea condiției:
  - dacă condiția are valoare True, atunci se trece la pasul 2;
  - dacă condiția are valoarea False, atunci se trece la pasul 4.
- 2. Executarea corpului ciclului (instrucțiunile cuprinse între **Do** și **End**).
- 3. Trecere la pasul 1.
- 4. Trecere la instrucțiunea ce urmează după **End** (procesul repetitiv se termină).

Construcția While

1. Condiția reprezintă **condiția de continuare** a procesului repetitiv.

2. Corpul ciclului se execută atât timp cât valoarea condiției este **True**.

3. Procesul repetitiv se termină atunci când **condiția devine False**.

4. Sunt posibile cazuri când corpul ciclului nu se execută niciodată.

Construcția While. Exemplu.

Problemă. Să se determine numărul cifrelor în înscrierea zecimală a unui număr întreg pozitiv nenul, păstrat în variabila **n**.

```
contor:= 0
cît timp n > 0
  eliminarea ultimii cifre din n
  mărirea contorului cu 1
```

n	contor
1234	0
123	1
12	2
1	3

Cum eliminăm ultima cifră?

$$n := n \operatorname{div} 10$$

Cum mărim contorul cu 1?

```
contor:= contor + 1
```

Construcția While. Exemplu.

valoarea inițială a condiția de continuare

antetul ciclului

contor:= 0
while n > 0 do

n:= n div 10
contor:= contor + 1
end

corpul ciclului

Ciclu cu test inițial – verificarea are loc la intrarea în ciclu!

De câte ori se repetă corpul ciclului?

```
de 2 ori
a := 4; b := 6;
                                            a = 6
while a < b do a := a + 1;
                                           o dată
a := 4; b := 6;
                                           a = 10
while a < b do a := a + b;
                                          niciodată
a := 4; b := 6;
                                            a = 4
while a > b do a := a + 1;
                                           o dată
a := 4; b := 6;
                                           b = -2
while a < b do b := a - b;
a := 4; b := 6;
                                            la infinit
while a < b do a := a - 1;
```

Organizarea ciclului cu contor

```
Ciclul cu contor

I:=0

While I<N do

Verificarea nr. de iterații

<Operațiile efective ale iterației>

I:=I+1

End

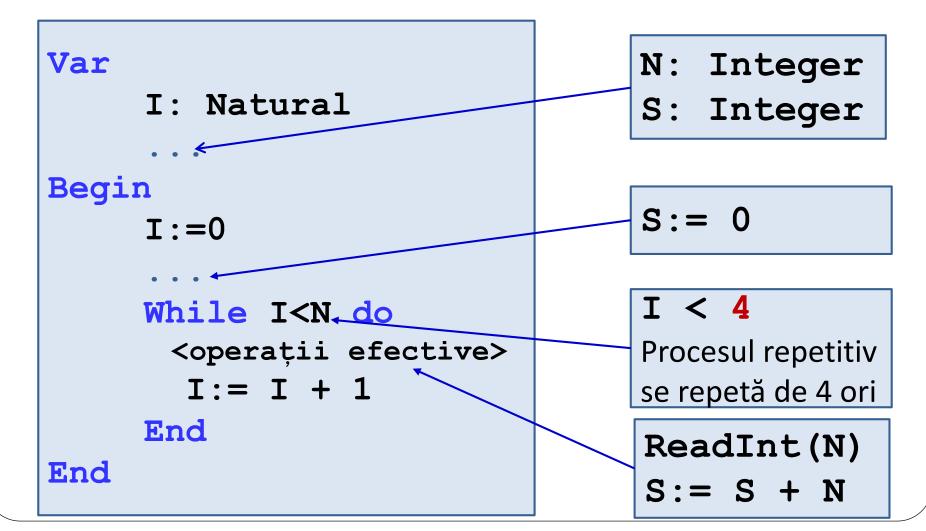
Inițializarea contorului

Verificarea nr. de iterații
```

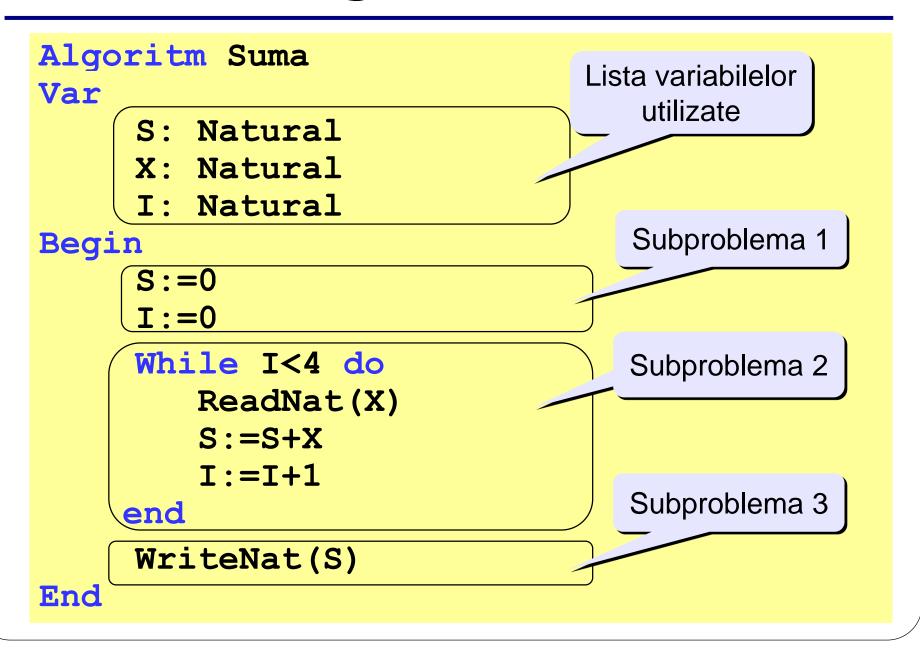

Exemplu. Suma a 4 numere

Să se calculeze suma a 4 numere naturale citite de la tastatură.

Descrierea algoritmului

Traseul executării

Instrucțiunea	I	Х	S	Condiția I<4	Tastatura	Ecran
	Χ	Χ	Х			
S:=0			0			
I:=0	0					
While I<4 do				0<4 → True		
ReadNat(X)		3			3	3
S:=S+X			3			
l:=l+1	1					
Evaluarea condiției				1<4 → True		
ReadNat(X)		7			7	7
S:=S+X			10			
l:=l+1	2					
Evaluarea condiției				2<4 → True		
ReadNat(X)		2			2	2
S:=S+X			12			
l:=l+1	3					
Evaluarea condiției				3<4 → True		
ReadNat(X)		5			5	5
S:=S+X			17			
l:=l+1	4					
Evaluarea condiției				4<4 → False		
WriteNat(S)						17

Organizarea ciclului cu condiție de terminare

Exemplu: de la tastatură se citesc numere întregi până la apariția primului număr negativ.

Rezolvare

ReadInt(Num)

While Num>=0 do

cprelucrarea numărului citit>

ReadInt(Num)

Ciclul se va repeta

Citirea primului număr

atât timp cât numărul nu este negativ

Citirea celorlalte numere

End

Citirea primului număr se face până la începutul ciclului!

Exemplu

Var

N: Integer

S: Integer

Begin

S := 0

While N <> 0 Do

ReadInt(N)

S := S + N

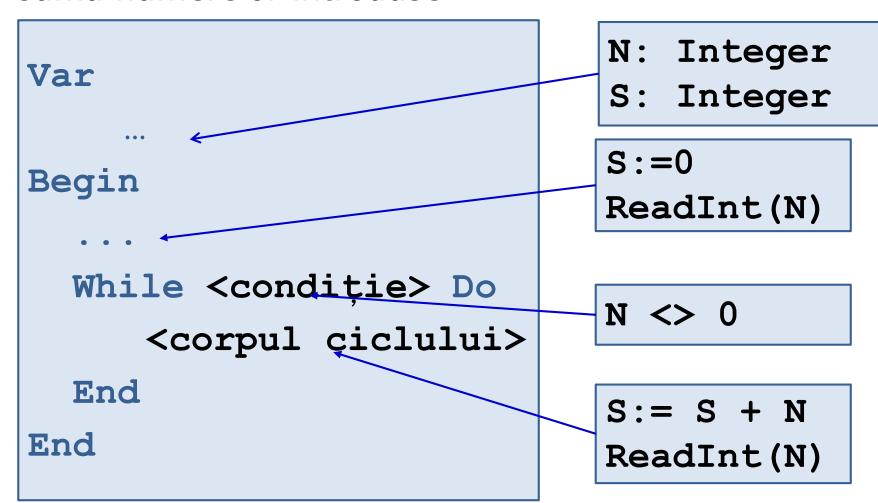
End

End

N	S	N <> 0
X	X	
	0	nedeterminat

Organizarea ciclului cu condiție de terminare

Exemplu: De la tastatură se introduce un șir de numere întregi până la primul nul. Să se calculeze suma numerelor introduse.

Exemplu

Var
N: Integer
S: Integer
Begin
S:=0
ReadInt(N)
While N <> 0 Do
S := S + N
ReadInt(N)
End
End

N	S	N <> 0
X	X	
	0	
2		2 <> 0 -> True
3	2	3 <> 0 -> True
0	5	0 <> 0 -> False

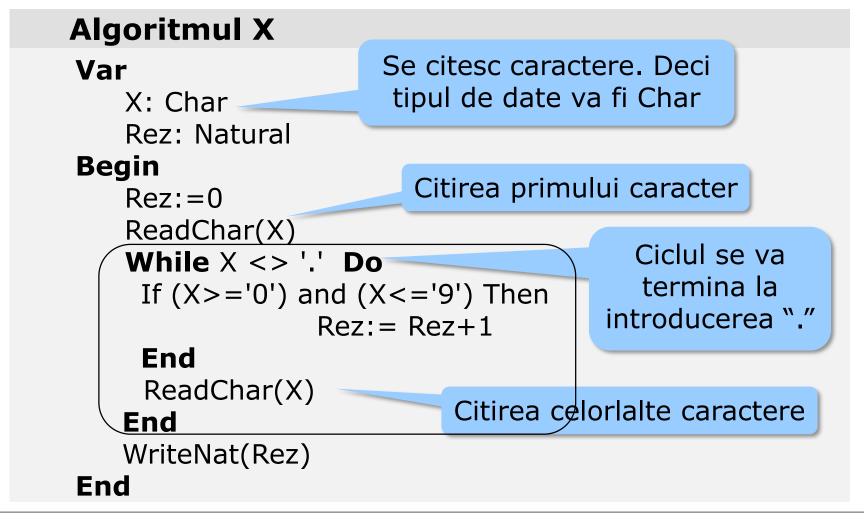
Ciclul cu condiție de terminare

Ciclul cu condiție de terminare în cazul când datele se citesc de la tastatură

```
Var
   X: ...
Begin
  Read...(X)
  While X \neq \langle condiția de terminare a introducerii
               datelor > Do
         < X>
          Read...(X)
  End
End
```

Ciclul cu condiție de terminare

Exemplu: De la tastatură se citesc caractere până la introducerea caracterului ".". Să se determine câte cifre au fost introduse.

Exemplu

Var

(

X: Char

Rez: Natural

Begin

Rez:=0

ReadChar(X)

While X <> '.' Do

If (X>='0') And (X<='9') Then

Rez := Rez + 1

End

End

End

ReadChar(X)

5

X

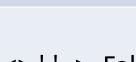
Χ

a

Rez

X

5 <> '.' -> True

X <> '.'

a <> '.' -> True

! <> '.' -> True

Practica programării

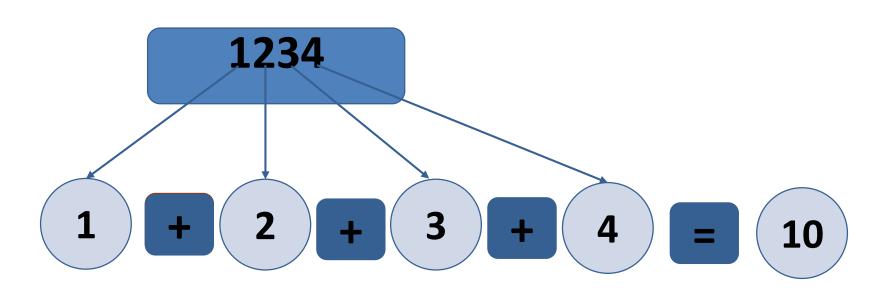
Ce se face la o iteraţie. Setul de instrucţiuni care realizează iteraţia va forma corpul ciclului;

În ce condiții iterațiile se vor executa; condițiile vor forma condiția ciclului;

Ce trebuie de făcut ca prima iterație să se execute corect. Va fi necesar ca aceste instrucțiuni să fie programate până la intrare în ciclu.

Exemplu. Suma cifrelor unui număr

De la tastatură se introduce un număr natural. Să se calculeze suma cifrelor acestui număr. De exemplu, dacă numărul este 1234, atunci suma cifrelor lui va fi 10 (1+2+3+4)

Subproblema 1

Introducerea numărului natural de la tastatură.

Var

N:Natural

ReadNat(N)

1 div
$$10 = 0$$

Subproblema 2

Calcularea rezultatului – suma cifrelor numărului introdus.

```
Var
```

S: Natural

cifra: Natural

```
S:= 0
While N>0 Do
cifra:= N mod 10
S:= S + cifra
N:= N div 10
End
```

Subproblema 3

Afișarea rezultatului.

WriteNat(N)

Exemplu. Suma cifrelor unui număr

Algoritm Suma_cifr	N	S	Cifra	N > 0
Var	X	X	Χ	
N: Natural	1234	0		1234>0 ->True
S: Natural			4	
cifra: Natural	123	4		
Begin				123>0 -> True
ReadNat(N)		7	3	
S:= 0	12			
While N>0 Do		9	2	12>0 -> True
cifra:= N mod 10				
S:= S + cifra	1			
N:= N div 10	_			1>0 -> True
End	10	1	2.0.1140	
WriteNat(S)		10		0>0 > 50100
End	0			0>0 -> False

Exemplu. Cel mai mare divizor comun

Să se calculeze cel mai mare divizor comun a două numere naturale m și N.

Subproblemele:

- 1. Introducerea a două numere naturale;
- 2. Determinarea rezultatului cel mai mare divizor comun a două numere;
- 3. Afişarea celui mai mare divizor comun a două numere naturale.

Exemplu. Cel mai mare divizor comun

```
Lista variabilelor
Algoritm Cmmdc
                                     utilizate
   Var
      A, B, Cmmdc: Natural
   Begin
                                  Subproblema 1
     ReadNat(A)
     ReadNat(B)
     While A<>B Do
           If A>B Then A:=A-B
                                       Subproblema 2
                   Else B:=B-A
           End
     End
                                    Subproblema 3
     Cmmdc := A
     WriteNat(Cmmdc)
   End
```

Traseul executării

Instrucțiunea	Α	В	Cmmd	Condiția	A>B	Tastatura	Ecran
				A <>B			
	х	х	х				
ReadNat(A)	14					14	14
ReadNat(B)		35				35	35
Evaluarea				14 <> 35			
condiției				True			
Evaluarea					14 > 35		
condiției					False		
B:=B -A		21					
Evaluarea				14 <> 21			
condiției				True			
Evaluarea					14>21		
condiției					False		
B:= B - A		7					
Evaluarea				14 <> 7			
condiției				True			
Evaluarea					14 > 4		
condiției					True		
A:= A -B	7						
Evaluarea				7<>7			
condiției				False			
Cmmd:= A			7				
WriteNat(Cmmd)							7

Exemplu. Palindrom

De la tastatură se introduce un număr natural. Să se determine dacă numărul este sau nu palindrom. Un număr este palindrom, dacă el este egal cu inversul său (se citește în ambele direcții la fel).

De exemplu, numărul 121 este palindrom, iar numărul 123 nu este palindrom.

Subproblemele:

- 1. Introducerea numărului de la tastatură.
- 2. Calcularea valorii numărului invers.
- 3. Afişarea rezultatului (este sau nu palindrom).

Descrierea algoritmului

Lista variabilelor Algoritm Palindrom utilizate Var N, X, Cifra, NI: Natural Subproblema 1 Begin ReadNat(N) X := NNI := 0While N<>0 Do Subproblema 2 Cifra:= N mod 10 NI := NI*10 + CifraN := N div 10End

Descrierea algoritmului

```
If NI = X Then
    WriteString('Este palindrom')
Else
    WriteString('Nu este palindrom')
End
End
```

Subproblema 3

Construcția Repeat

```
Repeat

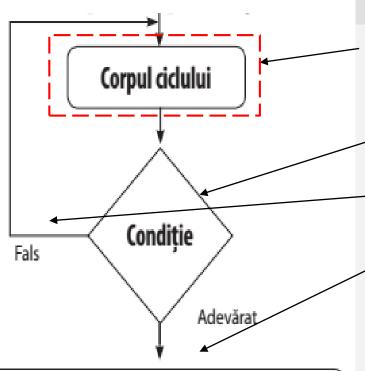
... Corpul ciclului
...

Until <condiție>
```

Condiția – reprezintă o expresie logică, care exprimă condiția de finisare a ciclului.

Corpul ciclului – reprezintă setul de instrucțiuni care se execută la o repetare.

Execuţia construcţiei Repeat

Instrucțiunea ce urmează după Until

Execuția construcției Repeat:

1. **Executarea corpului ciclului** (instrucțiunile cuprinse între Repeat și Until).

2. Evaluarea condiției:

- dacă condiția are valoare False, se revine la pasul 1;
- dacă condiția are valoarea True, programul continuă cu instrucţiunea ce urmează după Until, deci se face ieşire din ciclu.

Construcția Repeat

1. Condiția reprezintă **condiția de terminare** a procesului repetitiv.

2. Corpul ciclului se execută atât timp, cât valoarea condiției este **False**.

3. Procesul repetitiv se termină atunci când **condiția devine adevărată**.

4. Corpul ciclului se execută cel puțin o dată.

Construcția Repeat

Construcția Repeat este o construcție repetitivă universală.

Poate fi utilizată la exprimarea :

- Proceselor repetitive cu un număr cunoscut de repetări;
- Proceselor repetitive cu un număr necunoscut de repetări.

Tehnologia proiectării ciclurilor

- Se stabilesc comenzile care se realizează la o repetare;
- Se stabilește condiția ciclului;

Se stabilește setul de operații care trebuie să se execute până la începutul ciclului.

Ciclul cu contor folosind Repeat

Ciclul cu contor

I := 0

Inițializarea contorului

Repeat

<Operațiile efective ale iterației>

I := I + 1

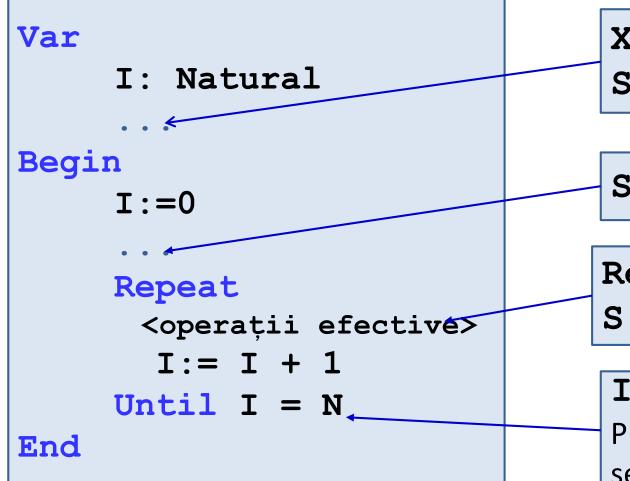
Incrementarea nr. de iterații

Until I=N

Verificarea nr. de iterații

Exemplu. Suma a 4 numere

Să se calculeze suma a 4 numere întregi citite de la tastatură.

X: Integer

S: Integer

$$S := 0$$

ReadInt(X)

$$S:=S+X$$

Exemplu. Suma a 4 numere

Var
I: Natural
X: Integer
S: Integer
Begin
I:= 0
S:= 0
Repeat
ReadInt(X)
S:=S+X
I:= I + 1
Until I = 4
WriteInt(S)
End

1	X	S	I = 4
0			
		0	
	2		
		2	
1			1 = 4 → False
	4		
		6	
2			2 = 4 → False
	1		/
		7	
3			3 = 4 → False
	4		
		11	
4			4 = 4 → True

De câte ori se repetă corpul ciclului?

```
a := 4; b := 6;
                                           de 3 ori
                                           a = 7
repeat a := a + 1; until a > b;
                                           O dată
a := 4; b := 6;
                                           a = 10
repeat a := a + b; until a > b;
a := 4; b := 6;
                                         la infinit
repeat a := a + b; until a < b;
a := 4; b := 6;
                                           de 2 ori
repeat b := a - b; until a < b;
                                            b = 6
```

la infinit

While <expresie logica > Do

Corpul ciclului

End

Repeat

Corpul ciclului

Until <expresie logica>

- 1. Se calculează valoarea de adevăr a **expresiei logice**:
- Dacă rezultatul False, atunci se trece după End;
- Dacă rezultatul este True, atunci:
  - se execută corpul ciclului;
  - se trece la punctul 1.

- 1. Se execută corpul ciclului;
- 2. Se calculează valoarea de adevăr a **expresiei logice**:
- Dacă rezultatul False, atunci se trece la punctul 1;
- Dacă rezultatul este True, atunci se trece la comanda după Until.

Comparare While - Repeat

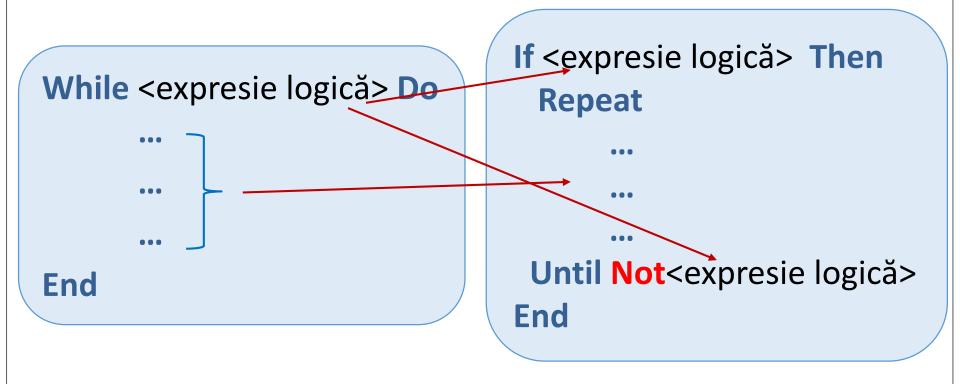
While	Repeat
Expresia logică exprimă condiția de continuare a procesului repetitive.	Expresia logică exprimă condiția de terminare a procesului repetitiv.
Corpul ciclului se execută atâta timp cât condiția ciclului este adevărată.	Corpul ciclului se execută atâta timp cât condiția ciclului este falsă.
Procesul repetitiv se termină atunci când expresia logică devine falsă.	Procesul repetitiv se termină atunci când expresia logică devine adevărată .
Pot fi cazuri când corpul ciclului nu se va execută nici o dată.	Corpul ciclului se execută cel puțin o dată.

Echivalența construcțiilor Repeat și While

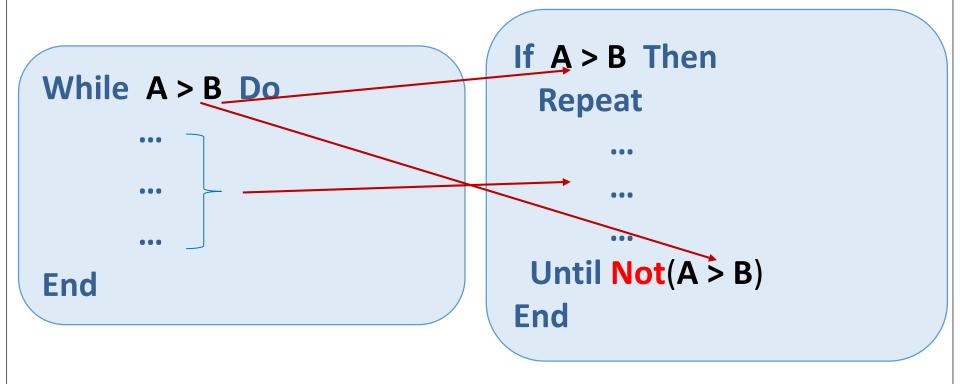
Un ciclu While se poate reprezenta cu ajutorul unui ciclu Repeat, dacă acest ciclu se introduce într-o structură de decizie care utilizează condiţia de reluare a ciclului.

Un ciclu Repeat se poate înlocui printr-un ciclu While, precedîndu-l pe acesta cu o prelucrare.

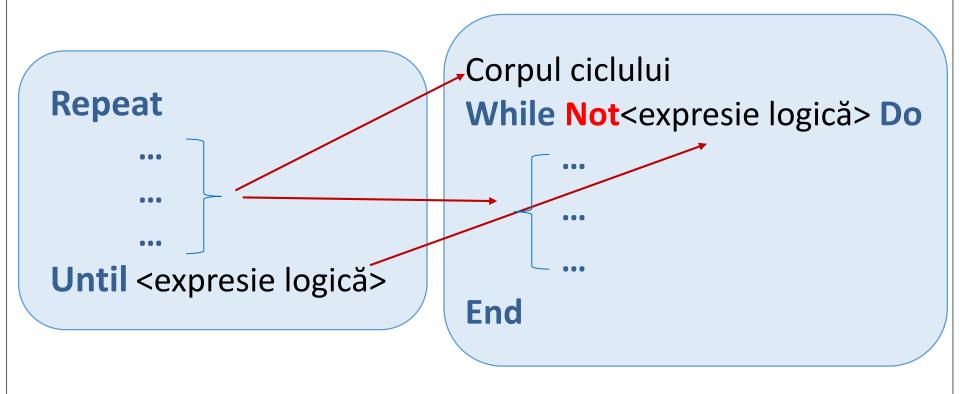
Echivalența While - Repeat

Exemplu While - Repeat

Echivalența Repeat - While

Exemplu Repeat - While

```
B:= 5
A:= 2
X:= 1
Repeat
X:= X + 1
A:= A + 1
Until A = B
```

Var

1. Citire A, B (nenule)

2. Calculare produs

3. Afisare produs

A: Natural

B: Natural

I: Natural

P: Natural

ReadNat(A)

ReadNat(B)

I := 0

P:=0

Repeat

P:= P+A I:= I+1

Until I=B

WriteNat(P)

Α	В	T I	Р	I = B
4	3	0	0 4	
		1		1=3 ->False
			8	
		2		2=3 ->False
		3	12	
				3=3-> True

Construcția For

```
For I:= expr_init to expr_final step pas
```

```
... Corpul ciclului
```

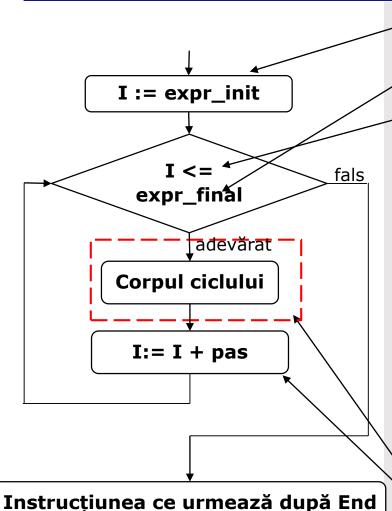
End

I – este un nume de variabilă de tip elementar;

expr_init şi **expr_final** – expresii de acelaşi tip cu **I**, numite respectiv expresie iniţială şi expresie finală;

pas – poate fi o valoare pozitivă sau negativă.

Funcționarea construcției FOR

- **1.** Se evaluează valoarea **expr_init** și se atribuie valoarea calculată variabilei **I**;
- 2. Se evaluează valoarea expr_final;
- **3.** Se compară valoarea variabilei **I** cu valoarea expresiei **expr_final**:
  - dacă pasul este pozitiv, se evaluează valoarea de adevăr a expresiei I <= expr final;
  - dacă pasul este negativ, se evaluează valoarea de adevăr a expresiei I >= expr_final.
- **4.** Dacă valoarea de adevăr a expresiei evaluate în punctul 3 este **True**, se trece la punctul 5, iar dacă valoarea de adevăr este **False**, se trece la pasul 8;
- 5. Se execută corpul ciclului;
- 6. Se actualizează valoarea variabilei I:= I + pas;
- 7. Se trece la pasul 3;
- 8. Gestiunea se transmite la instrucțiunea ce urmează după End

Organizarea unui ciclu care se repetă de N ori

```
For I:= 1 to N step 1
... Corpul ciclului
End
```

```
For I:= N to 1 step -1

... Corpul ciclului

End
```


Exemplu. Suma a 4 numere

Să se calculeze suma a 4 numere întregi citite de la tastatură.

```
Var
     I: Natural
Begin
 For I:= 1 to N_step 1
    <operații efective>
 End
 WriteInt(S)
End
```

Num: Integer

S: Integer

$$S := 0$$

$$N = 4$$

Procesul repetitiv se repetă de 4 ori

ReadInt(Num)

S := S + Num

Descrierea algoritmului

```
Algoritm Suma Cu For
Var
                              Lista variabilelor
                                 utilizate
   S: Integer
   Num: Integer
   I: Natural
                                Subproblema 1
Begin
   S:=0
   For I:= 1 to 4 step 1
                                 Subproblema 2
      ReadInt(Num)
      S:=S + Num
   End
                                Subproblema 3
   WriteInt(S)
End
```

Traseul executării

Instrucțiunea	ı	Num	s	Condiția I<=4	Tastiera	Ecran
	Χ	Х	х			
S:=0			0			
For i:=1 to 4 step 1	1			1<=4 -> True		
ReadINt(Num)		3			3	3
S:= S+Num			3			
l:= l+1	2					
Evaluarea condiției				2<=4 -> True		
ReadINt(Num)		7			7	7
S:= S+Num			10			
l:= l+1	3					
Evaluarea condiției				3<=4 -> True		
ReadINt(Num)		5			5	5
S:= S+Num			15			
l:= l+1	4					
Evaluarea condiției				4<=4 -> True		
ReadINt(Num)		4			4	4
S:= S+Num			19			
l:= l+1	5					
Evaluarea condiției				5<=4->		
				False		
WriteNat(S)						19

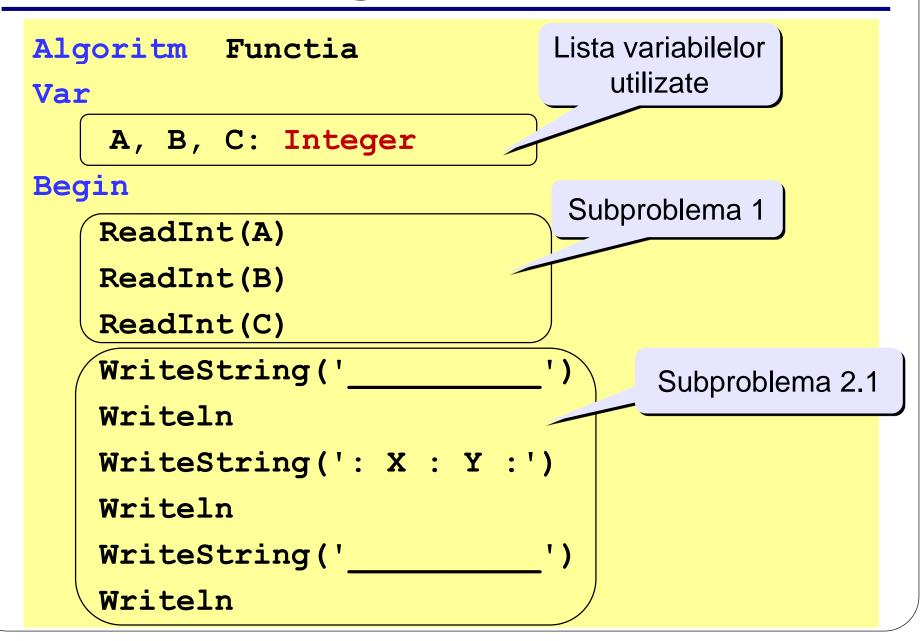
Exemplu. Funcția y=x²

Să se calculeze valorile funcției $y=x^2$ în segmentul [A..B] cu pasul C.

Subprobleme:

- 1. Introducerea valorilor A, B, C;
- 2. Afişarea rezultatelor.
  - 2.1 Afişarea antetului;
  - 2.2 Afişarea conţinutului tabelului.

Descrierea algoritmului

Descrierea algoritmului

```
For X:= A To B Step C
     Y := X * X
                                Subproblema 2.2
     WriteInt(X)
     WriteInt(Y)
     Writeln
  End
End
```

De câte ori se repetă corpul ciclului?

```
a := 1
                                       de 3 ori
For i:=1 to 3 step 1
    a := a+1
                                         a = 4
End
a := 1
                                      Niciodată
For i:=3 to 1 step 1
                                         a = 1
    a := a+1
End
a := 1
For i:=1 to 3 step -1
                                      Niciodată
     a := a+1
                                         a = 1
End
a := 1
                                       de 3 ori
For i:=3 to 1 step -1
                                         a = 4
     a := a+1
End
```

Echivalența construcțiilor For și While

```
For I:=A to B step C
<corpul ciclului>
End
unde C>0, A<=B
```

```
For I:=A to B step C
<corpul ciclului>
End
unde C<0, A>=B
```

Înlocuirea For cu While și invers

```
for i:=1 to 10 step 1
   {corpul ciclului}
end
```

```
for i:=10 to 1 step -1
   {corpul ciclului}
end
```

```
i := 1
while i <= 10 do
    {corpul ciclului}
    i := i + 1
end</pre>
```

```
i := 10
while i >= 1 do
    {corpul ciclului}
    i := i - 1
end
```

Înlocuirea ciclului for cu while este posibilă întotdeauna.

Înlocuirea while cu for este posibilă doar atunci, cînd se poate dinainte determina numărul de pași a ciclului.

Echivalența construcțiilor For și Repeat

For I:=A to B step C
<corpul ciclului>
End
unde C>0, A<=B

For I:=A to B step C
<corpul ciclului>
End
unde C<0, A>=B

Construcția Loop

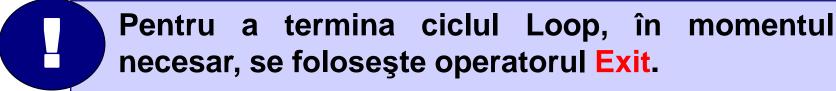
Formatul construcției Loop:

```
Loop < corpul ciclului>
```

End

Execuția construcției Loop:

- 1. Executarea corpului ciclului;
- 2. Trecere la pasul 1.


```
If <condiție> then
    Exit
End
```

Exemplu. Suma primelor 10 numere

Să se calculeze suma primelor 10 numere naturale.

```
Algoritm Suma Cu Loop
Var
   S, X: Natural
Begin
   S:=0
   I := 0
   Loop
     If I>10 Then Exit End
     S := S + I
     I := I + 1
   End
   WriteInt(S)
End
```

Cicluri imbricate

Exemplu. Să se afișeze toate numerele prime din diapazonul de la 2 până la 1000.

```
pentru n de la 2 pînă la 1000
dacă numărul n este prim atunci
WriteNat(n);
```

nu există divizori [2.. **n-1**]: verificare în ciclu!

Care număr este «număr prim»?

Cicluri imbricate

```
Algoritm Numere prime
Var
     n, k, count: Natural
Begin
     for n := 2 to 1000 step 1
        count:=0
        for k := 2 to n-1 step 1
          if n \mod k = 0 then
            count:= count + 1
          end
                                    Ciclu imbricat
        end
        if count = 0 then
          WriteNat(n)
        end
     end
End
```

Exemplu. Piramida

Să se realizeze afișarea următoarei piramide:

```
1
1 2
1 2 3
. . . .
1 2 3 ... N
```

în care numărul N este introdus de la tastatură.

Descrierea algoritmului

```
Algoritm Piramda
Var
                               Afişarea N linii
   I, J, N: Natural
Begin
                                    Afișarea unei
   ReadNat(N)
                                        linii
   For I:= 1 to N step 1
      For j:= 1 to I step 1
          WriteNat(j)
      End
      Writeln
   End
End
```

Tehnologia proiectării proceselor repetitive

- Determinarea tipului ciclului;
- Alegerea celei mai potrivite construcţii repetitive;
- Determinarea operaţiilor care se execută la o repetare;
- Determinarea condiţiei ciclului;
- Determinarea operaţiilor care se vor realiza până la intrarea în ciclu;
- Verifcarea ciclului proiectat.

Sarcini pentru lucrul independent

- 1. Să se elaboreze algoritmul care calculează suma S=1+1*2+1*2*3+...+1*2* ...*n.
- 2. Să se elaboreze algoritmul de introducere a unui șir de n numere reale și afișarea valorilor minime și maxime din acest șir, determinate simultan.
- 3. Se citesc numere naturale până la întâlnirea numărului 0. Să se afișeze toate perechile de numere citite consecutiv, cu proprietatea că al doilea număr reprezintă restul împărțirii primului număr la suma cifrelor sale.